fra Schweiz, i så tilfælde efter oplæggelse på frilager.

Herefter skal en forsendelse af varer fra Belgien til en bestemt modtager i et frilager i Schweiz, som videresender varen gennem toldvæsenet ved det pågældende frilager til en ny modtager i Italien, anses som en fællesskabsforsendelse.

2. Er varer, der bevæger sig mellem to punkter inden for Fællesskabet gennem schweizisk område, ledsaget af et fragtbrev påtegnet T2 af medlemsstatens afsendelsestoldsted, eller på hvilket rubrik 25 ikke er påtegnet T1, er det schweiziske afgangstoldsted ved videresendelse til en medlemsstat berettiget til at udstede nyt fragtbrev, der i rubrik 25 er påtegnet T2. Mangler fragtbrevet blad 3 eller er dette påtegnet T1, er det schweiziske afgangstoldsted ikke berettiget til at udstede fragtbrev med T2-påtegning.

3. Er forfalden told og andre afgifter ikke blevet opkrævet på grund af en overtrædelse eller en uregelmæssighed begået i forbindelse med en fællesskabsforsendelse, skal sådan told og andre afgifter inddrives af den medlemsstat, i hvilken overtrædelsen eller uregelmæssigheden er begået, i overensstemmelse med de i denne stat ved lov eller administrativt fastsatte bestemmelser.

I sag 99/83

angående en anmodning, som Corte d'appello di Brescia i medfør af EØF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag

CLAUDIO FIORAVANTI

mod

AMMINISTRAZIONE DELLE FINANZE DELLO STATO

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af Rådets forordning nr. 542/69 af 18. marts 1969 om ordningen for fællesskabsforsendelse (EFT 1969 I, s. 114) samt af Rådets forordning nr. 2812/72 af 21. november 1972 om indgåelse af en aftale mellem Det europæiske økonomiske Fællesskab og Schweiz om anvendelsen af bestemmelserne vedrørende fællesskabsforsendelse (EFT L 365 af 31. 12. 1973, s. 225),

har

DOMSTOLEN (fjerde afdeling)

sammensat af afdelingsformand G. Bosco, dommerne P. Pescatore, A. O'Keeffe, T. Koopmans og K. Bahlmann,

generaladvokat: Sir Gordon Slynn
justitssekretær: ekspeditionssekretær H. A. Rühl

afsagt følgende

DOM

Sagsfremstilling

De faktiske omstændigheder, retsforhandlingernes forløb samt de indlæg, der er indgivet i medfør af artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen, kan sammenfattes således:

I — Faktiske omstændigheder og skriftveksling

Af forelæggelseskendelsen fremgår, at Claudio Fioravanti som speditør af selskabet Gormec, Milano, var blevet anmodet om at fortolde tre partier smør hidrørende fra Fællesskabet. Da han havde modtaget forsendelsesdokumenterne og havde fastslået, at de var forskriftsmæssigt udfærdiget, anmeldte han varerne til endelig indførsel. Disse blev herefter fortoldet ved tre af toldkammeret i Cremona udstedte meddelelser, idet varerne dér var blevet oplagt i toldoplag hos Magazzini Generali Cariplo. Hver af disse anmeldelser angik 50 000 kg smør, der i henhold til toldbehandlingen betegnedes som varer produceret i og hidrørende fra Belgien, i det hele i overensstemmelse med den af Claudio Fioravanti fremsendte dokumentation til toldkammeret Cremona. Senere ændrede toldkammeret efter gennemgang af de tre importanmeldelser angivelserne heri og fastslog, efter at have indhentet oplysninger hos det belgiske og schweiziske toldvæsen, at varen af virksomheden Sofial, Bruxelles, var blevet indført fra Australien til Belgien og derfra fra toldstedet Montzen var blevet videresendt til virksomheden Roba SA — Basel, der benyttede frilageret La Praille, hvorfra den blev videresendt til Cremona med Magazzini Generali Cariplo som modtager. Det blev endvidere fastslået, at det schweiziske toldvæsen angiveligt ved en misforståelse, der angaves at være en følge af, at blad nr. 3 af de i Belgien udstedte internationale CIM-fragtbreve var bortkommet, havde givet disse transitdokumenter en T2-påtegning om intern fællesskabsforsendelse. Dette

eksemplar skulle have indeholdt en angivelse af, om den transporterede vare hidrørte fra Fællesskabet eller ej. Når der ikke findes en T1-påtegning om, at varerne ikke hidrører fra Fællesskabet, gås der ud fra, at der er tale om intern fællesskabsforsendelse.

Det italienske toldvæsen ændrede derfor toldværdien for hver af de tre anmeldelser og rejste i henhold til artikel 41, stk. 2, i italiensk toldlov nr. 43 fra januar 1973 over for selskabet Gormec og Claudio Fioravanti, den sidste som subsidiært hæftende, krav om betaling af den for lidt opkrævede told. Da selskabet Gormec ikke var betalingsdygtigt blev der for Claudio Fioravanti forkyndt pålæg om betaling af 243 400 755 lire.

Claudio Fioravanti har under en af ham ved Tribunale di Brescia anlagt sag bestridt dette krav underhenvisning til, at Amministrazione delle finanze dello Stato ikke er kompetent til at rejse krav om betaling af tolden, idet det ifølge artikel 36 i forordning nr. 542/69 har været det belgiske toldvæsen, der som den kompetente myndighed i den medlemsstat, hvor overtrædelsen er begået, har haft kompetencen til at inddrive beløbet. Dette synspunkt bestred Amministrazione delle finanze dello Stato, der fik medhold i første instans, hvorefter det igen er blevet gjort gældende i ankeinstansen, der ved kendelse af 20. april 1983 i medfør af EØF-traktatens artikel 177 har besluttet at udsætte sagen på De europæiske Fællesskabers Domstols afgørelse af følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal en forsendelse af varer fra Belgien (toldstedet Montzen) til en modtager i Schweiz (på frilageret La Praille, Genève), der derefter gennem toldvæsenet på nævnte frilager videresender varerne til en ny modtager hjemmehørende i byen Cremona, Italien, hvor de indføres endeligt, anses for en fællesskabsforsendelse, jfr. herved navnlig artiklerne 1 og 5 i overenskomsten mellem EØF og Schweiz om anvendelse af reglerne om fællesskabsforsendelse i Rådets forordning (EØF) nr. 2812/72 samt fællesskabsrettens bestemmelser om transit i øvrigt?

2) Er det schweiziske toldvæsen, såfremt der antages at være tale om en intern fællesskabsforsendelse, berettiget til at udstede internationale CIM-fragtbreve, hvori der henvises til fragtbrevene vedrørende den tidligere transport med T2-påtegning til angivelse af intern fællesskabsforsendelse på grundlag af en erklæring (der ikke er nærmere underbygget, idet det er lagt til grund, at blad nr. 3 af de nævnte fragtbreve er bortkommet) om, at de tidligere benyttede fragtbreve ikke indeholdt påtegninger og således ej heller en T1-påtegning, uden hvilken det skal lægges til grund, at der er tale ikke om en ekstern men om en intern fællesskabsforsendelse, altså en forsendelse af varer, der ikke hidrører fra lande uden for Fællesskabet?

3) Påhviler det, såfremt varerne hidrører fra et land uden for Fællesskabet (i det foreliggende tilfælde Australien) og er midlertidigt indført, dvs. uden erlæggelse af nogen toldskyld overhovedet, til Belgien, der er medlem af Fællesskabet, i hvilket den omhandlede transport

påbegyndtes, det land (og de erhvervsdrivende i det land) hvorfra forsendelsen på grundlag af dokumenterne vedrørende intern fællesskabsforsendelse skete (Belgien) eller det land, hvorfra varerne blev videresendt (Schweiz) og ikke det land, hvortil varerne på grundlag af formelt forskriftsmæssige dokumenter er endelig indført (Italien), at foretage det til toldberigtigelsen af transporten fornødne?

4) Følger det af bestemmelsen i artikel 36 i Rådets forordning (EØF) nr. 542/69, hvorefter forfalden told og andre afgifter, såfremt det konstateres, at der i forbindelse med en fællesskabsforsendelse er begået overtrædelser eller uregelmæssigheder i en bestemt medlemsstat, inddrives af denne medlemsstat, at der i det foreliggende tilfælde hos vedkommende erhvervsdrivende skal ske inddrivelse af landbrugsafgifterne ved den stat, hvorfra videreforsendelse skete, også selv om den overtrædelse, der er begået, er konstateret i Italien?«

Forelæggelseskendelsen er registreret på Domstolens justitskontor den 30. maj 1983.

I henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for Domstolen er der indgivet skriftlige indlæg til Domstolen af sagsøgeren i hovedsagen Claudio Fioravanti, ved advokat Gregorio Leone, Milano, af den italienske regering, ved Avvocato dello Stato M. O. Fiumara samt af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, ved Alberto Prozzillo fra Kommissionens juridiske tjeneste.

Domstolen har på grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

Domstolen har ved kendelse af 29. februar 1984 i medfør af artikel 95, stk. 1 og stk. 2, i Domstolens procesreglement henvist sagen til fjerde afdeling.

II — Skriftlige indlæg for Domstolen

Sagsøgeren i hovedsagen, Claudio Fioravanti, har gjort gældende, at blad nr. 3 af de i Belgien udstedte internationale CIM-fragtbreve ikke som anført af Corte di Appello di Brescia i forelæggelseskendelsen er bortkommet. Eksemplarerne heraf vedrørende de to første forsendelser fremkom forskriftsmæssigt til Schweiz. Kun blad nr. 1 vedrørende den sidste forsendelse ser ud til at være bortkommet i Schweiz, sådan at toldvæsenet har færdigbehandlet blad nr. 2 som om det var blad nr. 3. Men der må lægges vægt på, at det belgiske toldsted Montzen heller ikke på dette fragtbrev havde anført betegnelsen T1.

Som følge heraf er denne sag resultatet af en ulovlig handling begået i Belgien ved udfærdigelsen af tolddokumenterne vedrørende fællesskabsforsendelse, der skulle følge med et parti smør, der skulle til Italien. Varen blev forsendt med jernbane fra Montzen (Belgien) og de seks dertil hørende internationale fragtbreve blev ikke forsynet med påtegningen T1 til angivelse af, at varen ikke hidrørte fra

Fællesskabet. I artikel 11 i forordning nr. 385/73 bestemmes følgende: »Det internationale fragtbrev ... udstedt af jernbanemyndighederne i en oprindelig medlemsstat ... [skal] have samme gyldighed som en T2-angivelse, forudsat at det ikke bærer påskriften T1 ...«

Svaret på det første spørgsmål kan ifølge sagsøgeren i hovedsagen hentes i artikel 1, stk. 1, i forordning nr. 2812/72, hvori det bestemmes:

»Ordningen for fællesskabsforsendelse finder anvendelse på varer, der forsendes mellem to lokaliteter i Fællesskabet over schweizisk område, det være sig ved direkte forsendelse med eller uden omladning i Schweiz eller videreforsendelse i Schweiz, eventuelt efter henlæggelse på toldoplag.«

Den forsendelse, der i det foreliggende tilfælde har omfattet smørpartier, der for Belgien er blevet forsendt til frilageret i Genève og derfra videreforsendt til Italien, må derfor ifølge sagsøgeren anses for en fællesskabsforsendelse.

Forordningen om fællesskabsforsendelse drejer sig nemlig udelukkende om vareforsendelse mellem to lokaliteter i Fællesskabet uden sammenhæng med varens tilstedeværelse på schweizisk territorium eller med det forhold, at varens ejere under forsendelse kan skifte identitet, fordi varen sælges under transporten.

Spørgsmålet kan derfor kun besvares bekræftende.

Sagsøgeren har vedrørende det andet spørgsmål gjort gældende, at ikke alle blade nr. 3 af fragtbrevene som anført af Corte di appello di Brescia bortkom i Schweiz. Men det kan ikke bestrides, at angivelsen T1 overhovedet ikke findes på noget i Belgien udstedt fragtbrev, og af påtegningen kan det udledes, at varen ikke hidrører fra Fællesskabet og derfor, at der ikke er betalt told.

Imidlertid hedder det i artikel 7, stk. 2, i Kommissionens forordning nr. 304/71 af 11. februar 1971 (EFT 1971 I, s. 59):

»For de i artikel 1, stk. 2, i forordning (EØF) nr. 542/69 omhandlede varer noterer afgangstoldstedet på blad nr. 3 af fragtbrevet, at de varer, det vedrører, transporteres ifølge proceduren for ekstern fællesskabsforsendelse.

I dette øjemed anfører afgangstoldstedet på synlig måde betegnelsen T1 i rubrikken 'Betegnelse af godset'«.

I tilslutning hertil hedder det i artikel 11 i Kommissionens forordning nr. 385/73 af 19. januar 1973 om metoderne for det administrative samarbejde med det formål at sikre den frie varetransport ved handel i Fællesskabet (EFT L 42, s. 1):

»For anvendelse af bestemmelserne i Kommissionens forordning (EØF) nr. 304/71 af 11. februar 1971 om forenkling af ordningen for fællesskabsforsendelser af varer med jernbane, skal

— det internationale fragtbrev ... udstedt af jernbanemyndighederne i en oprindelig medlemsstat, for varer modtaget til transport have samme gyldighed som en T2-angivelse, forudsat at det ikke bærer påskriften T1 i overensstemmelse med reglerne i artikel 7, stk. 2, i den omtalte forordning ...«

Endelig hedder det i forordning nr. 2812/72 om indgåelse af en overenskomst mellem Fællesskabet og Schweiz om anvendelse af reglerne om fællesskabsforsendelse:

I artikel 6

»1. De kompetente schweiziske toldsteder varetager blandt andet de opgaver, der påhviler afgangs-, passage-, bestemmelsessteds- og sikkerhedsstillelsestoldkontorerne.

...

2. De kompetente toldsteder i medlemsstaterne udsteder de T1- eller T2-dokumenter, der har gyldighed til anmeldelsen til et schweizisk toldsted på bestemmelsesstedet.

...«

I artikel 8

»2. Det schweiziske afgangstoldsted angiver for de i artikel 1, stk. 3, i forordningen om fællesskabsforsendelse nævnte varer på blad nr. 3 af det internationale fragtbrev, at de deri omhandlede varer er under transport i henhold til reglerne om intern fællesskabsforsendelse. Nævnte toldsted påfører i rubrikken 'angivelse af varen' angivelsen T2 samt toldstedets stempel.

...«

Sagsøgeren i hovedsagen slutter på grundlag af disse regler, at toldvæsenet i Genève i mangel af angivelserne T1 eller T2 på CIM-fragtbrevene har været forpligtet til at gå ud fra, at der var tale om fællesskabsvarer, jfr. artikel 11 i forordning nr. 385/73. Det schweiziske toldvæsen har korrekt ved udfærdigelsen af nye CIM-fragtbreve med henblik på forsendelsen fra Genève til Cremona givet disse påtegningen T2 ud fra den opfattelse, at der, som det oplystes i de af toldstedet Montzen fremsendte dokumenter, var tale om fællesskabsvarer.

Sagsøgeren i hovedsagen mener om det tredje spørgsmål, at svaret herpå giver sig af sig selv, hvis man tager sit udgangspunkt i, at ulovlig udfærdigelse af et dokument, således at dette urigtigt angiver en vare som hidrørende fra Fællesskabet, selv om den hidrører fra et tredjeland, medfører ansvar udelukkende for den person, der har foretaget falskneriet, mens en person, der har brugt dokumentet i god tro, er ansvarsfri.

Svaret på spørgsmålet kan derfor kun gå ud på, at udfærdigelsen af dokumenter og gennemførelsen af transporten af varer, der ikke hidrører fra Fællesskabet, når transporten sker på grundlag af dokumenter, hvorefter forsendelsen kan ske efter reglerne om intern fællesskabsforsendelse, alene medfører ansvar for de erhvervsdrivende i det land, hvorfra forsendelsen er sket (Belgien) eller for de erhvervsdrivende i det land, hvor videreforsendelse er sket (Schweiz) men derimod ikke tillige for de erhvervsdrivende i det land, hvor varerne er blevet endeligt indført.

Til det fjerde spørgsmål har sagsøgeren i hovedsagen anført, at fællesskabslovgiveren har besluttet af følge den almindelige grundsætning om »locum commissi delicti«. Derfor kan man i besvarelsen af det stillede spørgsmål på grundlag af artikel 36 i forordning nr. 542/69 fastslå, at selv om afsløringen af overtrædelsen først skete i Italien under en undersøgelse af indholdet af indførselskvitterin-

gerne, er det i det foreliggende tilfælde godtgjort, at overtrædelsen blev begået i Belgien ved en svigagtig eller fejlagtig udfyldning af fragtbrevene eller i Schweiz i forbindelse med gennemførelsen af videreforsendelsen.

Inddrivelsen af landbrugsafgifterne skal derfor ske i den stat (Belgien), hvor den som intern fællesskabsforsendelse betegnede transport (uden angivelsen T1) begyndte, eller subsidiært i den stat (Schweiz), hvorfra videreforsendelsen skete med den, som det viste sig, fejlagtige angivelse T2 på CIM-fragtbrevene. Et andet resultat vil være en overtrædelse af artikel 36 i forordning nr. 542/69 om fællesskabsforsendelse.

Den *italienske regering* har om de faktiske forhold i nærværende sag anført, at en supplerende kontrol, som Kommissionen i medfør af artikel 18, stk. 2, i Rådets forordning nr. 2891/77 i maj-juni 1978 gennemførte i Belgien gav det resultat, at tre partier butteroil hver på 100 000 tons, der ikke hidrørte fra Fællesskabet, var blevet sendt fra Belgien til Schweiz; de to første partier havde ledsagedokumenter, der ikke bar påtegningen T1, mens det med hensyn til dokumenterne for det tredje parti ikke havde været muligt at afgøre, om denne påtegning fandtes i dem. En del af disse varer, nemlig 100 000 kg udtaget af de to første partier og 50 000 kg udtaget af det tredje parti, var blevet sendt videre til Italien med schweiziske fragtbreve, der bar påtegningen T2.

For den ikke fra Fællesskabet hidrørende vare, der er blevet indført til Italien, skulle skyldig told ikke have været opkrævet, idet indførslen skete efter reglerne for intern fællesskabsforsendelse.

Den italienske regering er med hensyn til de præjudicielle spørgsmål af den opfattelse, at det første spørgsmål skal besvares bekræftende.

Ifølge forordning nr. 542/69 og overenskomsten mellem Det europæiske økonomiske Fællesskab og Schweiz, der er nævnt i forordning nr. 2812/72, finder reglerne om intern fællesskabsforsendelse anvendelse på varer, der mellem to lokaliteter i Fællesskabet transporteres over schweizisk territorium, hvad enten forsendelsen sker direkte med eller uden omladning i Schweiz, eller varerne eventuelt efter henlæggelse på toldoplag videresendes fra Schweiz. Vareforsendelse fra Belgien til Italien skal derfor ske efter reglerne om intern fællesskabsforsendelse, når varerne transporteres over schweizisk territorium, hvad enten forsendelsen er direkte, eller varen henlægges på toldoplag i Schweiz, for derfra at blive sendt videre til Italien.

Den omstændighed, at videreforsendelsen fra Schweiz påhviler den, der skal modtage de fra Belgien forsendte varer, kan ikke få til følge, at fællesskabsforsendelsen afbrydes, for så vidt som varerne henlægges på frilager giver sikkerhed for den fortsatte overholdelse af ordningen om intern fællesskabsforsendelse, når bortses fra de i artikel 5 i den ovenfor omtalte overenskomst nævnte tilfælde.

Reelt har i det foreliggende tilfælde den fra Belgien afsendte og fra Schweiz til

det endelige bestemmelsessted i Italien videresendte vare hele tiden været omfattet af ordningen om intern fællesskabsforsendelse og spørgsmålet om, hvorvidt ledsagedokumenterne er blevet udfyldt forskriftsmæssigt eller ej, er herved uden betydning.

Den italienske regering anfører vedrørende det andet spørgsmål, at det ved den supplerende kontrol blev konstateret, at afgangstoldstedet (Larmorteau-Station) på tidspunktet for udførslen til Schweiz af et parti på mindst 200 tons butteroil, der ikke hidrørte fra Fællesskabet, ikke indførte påtegningen T1 i blad nr. 3 af det internationale fragtbrev, der ledsagede varen, og som tjener som dokumentation for intern fællesskabsforsendelse. Efter denne administrative fejl kunne det schweiziske toldvæsen uden videre gå ud fra, at varerne var blevet indført efter reglerne om intern fællesskabsforsendelse, og det kunne i overensstemmelse med overenskomsten af 23. november 1972 for de til Italien videresendte mængder give påtegningen T2 (der angiver, at de omhandlede varer er fællesskabsvarer) i de schweiziske fragtbreve.

I artikel 7, stk. 2, i forordning nr. 304/71 bestemmes, at for de i artikel 1, stk. 2, i forordning nr. 542/69 omhandlede varer noterer afgangstoldstedet på blad nr. 3 af fragtbrevet, at de varer, det vedrører, transporteres ifølge proceduren for ekstern fællesskabsforsendelse. I dette øjemed anfører afgangstoldstedet på synlig måde betegnelsen T1 i rubrikken »betegnelse af godset«. Et fragtbrev, der ikke bærer nogen påtegning overhovedet, skal anses for et T2-dokument.

I de i nærværende sag omhandlede tilfælde er det klart, at blad nr. 3 af fragtbrevet for de to første forsendelser af 100 000 kg fra Belgien til Schweiz ikke bar påtegningen T1. Om den tredje forsendelse hersker der i et vist omfang berettiget tvivl, idet det schweiziske toldvæsen ikke har kunnet finde blad nr. 3, men alt tyder dog på, at heller ikke dette blad bærer påtegningen T1. Det schweiziske toldvæsen har med den manglende T1-påtegning i de dokumenter, det fik overgivet haft god grund til at mene, at den ankommende vare var under intern fællesskabsforsendelse og således kunne videreforsendes med anvendelse af T2-dokumenter.

Den italienske regering bemærker til det tredje og fjerde spørgsmål, at det ifølge artikel 36 i forordning nr. 542/69 tilkommer den medlemsstat, i hvilken en overtrædelse eller uregelmæssighed er begået i forbindelse med en intern fællesskabsforsendelse, at inddrive forfalden told.

Spørgsmålet om, hvorledes man mere i almindelighed skal bestemme locus commissi delicti, er blevet besvaret på forskellige måder, blandt andet således, at overtrædelsen er blevet begået der, hvor den retsstridige handling er begået, men også således, at overtrædelsen begås der, hvor tildragelsen indtræder som en nødvendig forudsætning for overtrædelsens gennemførelse (fuldbyrdelsesstedet). Reelt synes den helt præcise afgørelse af spørgsmålet overvejende at afhænge af, hvorledes den positive regel, der finder anvendelse i det enkelte tilfælde, er udformet.

Når det gælder artikel 36 i den omhandlede forordning, ser det ud til, at man med denne regel har villet henholde sig til det sted, hvor overtrædelsen er begået.

Kommissionen har anført, at overtrædelsen i det foreliggende tilfælde har bestået i indførsel til Italien af en vare hidrørende fra et tredjeland uden erlæggelse af skyldige afgifter. Det er imidlertid et uantageligt synspunkt. Før nævnte indførsel til Italien udstedte de belgiske myndigheder internationale fragtbreve om indførsel efter ordningen om fællesskabsforsendelse til et schweizisk frilager af varer, der ikke hidrørte fra Fællesskabet, selv om man var gået ud fra, at der var tale om fællesskabsvarer. Det har altså beroet på de belgiske myndigheder, at den ikke fra Fællesskabet hidrørende vare overgik til fri omsætning og med denne status blev sendt til Schweiz, hvorfra den siden lovligt kunne være blevet indført til en medlemsstat uden betaling af told. Toldskylden er følgelig stiftet i Belgien på tidspunktet for varens overgang til fri omsætning. En lovlig overgang til fri omsætning forudsætter, at varen i Belgien var blevet pålagt afgifter, hvorimod varen lovligt blev indført uden afgiftsberigtigelse i Italien, fordi den var i fri omsætning i Fællesskabet.

Det kan derfor fastslås, at overtrædelsen er begået i Belgien, hvor varen på afgangstidspunktet blev bragt i fri omsætning og ikke i Italien, hvor varen indgik. Derfor tilkommer det Belgien (over for de dér hjemmehørende erhvervsdrivende) at inddrive afgifterne, for Belgien er den medlemsstat, hvor overtrædelsen blev begået, og som derfor er forpligtet til til Fællesskabet at erlægge de til den skyldige told svarende beløb.

Kommissionen har anført, at der ved det første spørgsmål synes at foreligge en sammenblanding af »fællesskabstransit« og »intern fællesskabsforsendelse«. Forordning nr. 542/69 omfatter samtlige transitforretninger, dvs. enhver varetransport mellem to steder i Fællesskabet. Såfremt de omhandlede varer hidrørte fra Fællesskabet, ville der foreligge »intern fællesskabsforsendelse«; når varerne ikke hidrører fra Fællesskabet, er der tale om »ekstern transit i Fællesskabet«. Passagen via Schweiz ændrer ikke dette forhold, eftersom transitten i det foreliggende tilfælde har fundet sted efter reglerne i den mellem EØF og Schweiz afsluttede overenskomst om intern fællesskabsforsendelse. Og faktisk finder jo i medfør af artikel 1, stk. 1, i ovennævnte overenskomst reglerne om intern fællesskabsforsendelse anvendelse på varer, der er i transport mellem to lokaliteter i Fællesskabet, og herunder passerer over schweizisk territorium, det være sig i direkte forsendelse, med eller uden omladning i Schweiz, eller med videreforsendelse fra Schweiz, eventuelt efter henlæggelse på toldoplag.

For så vidt angår det andet spørgsmål, fremgår det af sammenhængen i artikel 7 i forordning nr. 304/71, at et internationalt fragtbrev, der er udstedt i en medlemsstat, gælder som dokumentation for intern fællesskabsforsendelse, medmindre afgangstoldstedet har givet dokumentet påtegningen T1. Desuden er de schweiziske myndigheder ifølge ovennævnte overenskomst beføjet til at udstede dokumenter vedrørende intern fællesskabsforsendelse, der er udstedt i en af Fællesskabets medlemsstater. De schweiziske myndigheder udsteder føl-

gelig i tilfælde, hvor der er tale om videreforsendelse i henhold til den forenklede procedure for varer, der transporteres med jernbane, på grundlag af et LV1-dokument, der er udstedt i en medlemsstat, men som ikke indeholder påtegningen T1, et andet LV1-dokument som dokumentation for intern fællesskabsforsendelse. De skal herved i rubrik 25 i et sådant fragtbrev anføre påtegningen T2.

Såfremt det i Belgien udstedte LV1-dokument ikke har haft påtegningen T1, har de schweiziske myndigheders handlemåde altså været lovlig. Hvis dokumentet omvendt har båret den nævnte påtegning, har den være ulovlig.

Ifølge Kommissionen vedrører det tredje spørgsmål det ansvar, som transporten medfører for landene og de erhvervsdrivende. Herved må følgende bemærkes:

a) der hæftes ikke for betaling af en toldskyld i anledning af en varetransport, også selv om denne transport sker i henhold til et dokument, der ikke er forskriftsmæssigt, men derimod i kraft af andre forhold, der er nærmere angivet i direktivet om forpligtelsen til at betale told;

b) en erhvervsdrivende, der forsætligt benytter et falsk dokument, vil kunne blive udsat for sanktioner administrativt eller ved straffeforfølgning;

c) såfremt det belgiske afgangstoldsted ikke på LV1-dokumentet havde givet påtegningen T1 kunne man forestille sig et ansvar for Belgien, og afgangstoldstedet har faktisk i forbindelse med en intern fællesskabsforsendelse blandt andet til opgave at kontrollere, hvilken position i toldtariffen varerne henhører under; hvis derfor varerne skulle transporteres i henhold til den for varer i jernbanetransport gældende forenklede procedure, måtte afgangstoldstedet give LV1-dokumentet påtegningen T1; dette forhold kan imidlertid ikke have nogen betydning for den afgørelse, der skal træffes.

Det sidste af de stillede spørgsmål bliver let at besvare, når det er fastslået, hvilken overtrædelse eller uregelmæssighed, der har været tale om. Der er jo sket det, at varer, der ikke hidrører fra Fællesskabet er overgået til fri omsætning uden betaling af den told, der objektivt skyldtes. Det er klart, at en sådan overtrædelse eller uregelmæssighed er blevet begået i Italien, og at det er dette land, der skal inddrive den ikke erlagte told.

III — Mundtlig forhandling

I retsmødet den 29. maj 1984 har sagsøgeren i hovedsagen, C. Fioravanti, ved G. Leone, Milano, den italienske regering ved A. Squillante som befuldmægtiget, bistået af O. Fiumara, avvocato dello Stato, samt Kommissionen for De europæiske Fællesskaber ved A. Prozzillo som befuldmægtiget afgivet mundtlige indlæg.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 3. juli 1984.

Præmisser

1 Med kendelse af 20. april 1983, indgået til Domstolen den 30. maj s. å., har Corte d'appello di Brescia i medfør af EØF-traktatens artikel 177 forelagt Domstolen fire præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af aftalen mellem Det europæiske økonomiske Fællesskab og Schweiz om anvendelsen af bestemmelserne vedrørende fællesskabsforsendelse (EFT L 365 af 31. 12. 1973, s. 225) herefter benævnt aftalen) samt af Rådets forordning nr. 542 af 18. marts 1969 om ordningen for fællesskabsforsendelse (EFT 1969 I, s. 114).

2 Spørgsmålene vedrører en tvist mellem Claudio Fioravanti, toldspeditør og appellant i hovedsagen, og den italienske finansadministration, indstævnt i hovedsagen.

3 Af forelæggelseskendelsen fremgår det, at appellanten havde fået i opdrag som toldspeditør at fortolde tre partier smør med oprindelse i og afsendt inden for Fællesskabet (Belgien). På grundlag af de modtagne dokumenter, der var formelt ægte og forskriftsmæssige, havde appellanten indgivet begæring om endelig fortoldning af varerne. Varerne blev i overensstemmelse hermed fortoldet i Magazzini Generali Cariplo, hvor de var oplagt, med tre af toldkammeret i Cremona udstedte toldkvitteringer.

4 Efterfølgende blev det italienske toldvæsen opmærksom på, at varerne, der hidrørte fra Australien, midlertidig var blevet indført i Belgien med forarbejdning for øje, herefter videresendt fra Belgien til en schweizisk virksomhed i frilageret La Praille, Genève, og dernæst videresendt fra nævnte frilager til selskabet Gormec srl, Cremona, og dér fortoldet ved appellantens foranstaltning.

5 Af forelæggelseskendelsen fremgår det endvidere, at det schweiziske toldvæsen havde givet de ved videreforsendelsen udstedte internationale CIM-fragtbreve T2-påtegning om intern fællesskabsforsendelse som følge af en påstået fejltagelse, der skyldtes dels bortkomsten af blad nr. 3 af de i Belgien udstedte fragtbreve, på hvilken en påtegning burde have angivet de forsendte varers oprindelse i eller uden for Fællesskabet, dels det forhold, at det efter

de gældende regler lægges til grund, at det drejer sig om en intern fællesskabsforsendelse, når der mangler en T1-påtegning angivende varens oprindelse uden for Fællesskabet.

6 Det italienske toldvæsen opgjorde følgelig det i landbrugsafgifter skyldige beløb for de pågældende fra tredjelande hidrørende partier på grundlag af datoerne på de forskellige indførselsangivelser, hvilket beløb androg 243 400 755 lire. Selskabet Gormec og subsidiært Claudio Fioravanti, som hæftende subsidiært i medfør af artikel 41 i den italienske toldlov, blev anmodet om at indbetale beløbet. Da selskabet Gormec ikke betalte og tvangsinddrivelse over for selskabet forblev forgæves, blev der af toldvæsenet den 17. maj 1977 meddelt Claudio Fioravanti pålæg om betaling af nævnte beløb på 243 400 755 lire.

7 Pålægget blev af toldspeditøren indbragt for Tribunale di Brescia. Han gjorde forskellige indsigelser gældende, herunder at den toldmyndighed, pålægget hidrørte fra, savnede kompetence, da overtrædelsen eller uregelmæssigheden vedrørende den pågældende fællesskabsforsendelse var blevet begået i en anden af Fællesskabets medlemsstater (Belgien) eller i en hermed i medfør af international aftale sidestillet stat (Schweiz), idet det i artikel 36 i forordning nr. 542/69 bestemmes, at i så fald »inddrives den således forfaldne told og andre afgifter af denne medlemsstat«.

8 Toldmyndigheden henviste heroverfor til, at det i nævnte bestemmelse omhandlede tilfælde ikke forelå i sagen. Efter myndighedens opfattelse var der ikke tale om en fællesskabsforsendelse, dvs. en forsendelse mellem medlemsstater via Schweiz, men om en forsendelse fra et tredjeland, som Schweiz, idet varernes forsendelse fra Genève til Cremona, iværksat af en anden end den oprindelige afsender i Montzen, Belgien, nemlig denne første forsendelses modtager, var ganske uafhængig af den oprindelige forsendelse fra Montzen, hvorfor den afgørende betingelse for en fællesskabsforsendelse, nemlig at forsendelsen hidrører fra en af Fællesskabets medlemsstater, ikke var opfyldt.

9 Tribunale di Brescia gav ikke Claudio Fioravanti medhold og denne ankede afgørelsen. Corte d'appello di Brescia, for hvilken afgørelsen indankedes, har stillet Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal en forsendelse af varer fra Belgien (toldstedet Montzen) til en modtager i Schweiz (på frilageret la Praille, Genève), der derefter gennem toldvæsenet på nævnte frilager videresender varerne til en ny modtager hjemmehørende i byen Cremona, Italien, hvor de indføres endeligt, anses for en fællesskabsforsendelse, jfr. herved navnlig artiklerne 1 og 5 i overenskomsten mellem EØF og Schweiz om anvendelse af reglerne om fællesskabsforsendelse i Rådets forordning (EØF) nr. 2812/72 samt fællesskabsrettens bestemmelser om transit i øvrigt?

2) Er det schweiziske toldvæsen, såfremt der antages at være tale om en intern fællesskabsforsendelse, berettiget til at udstede internationale CIM-fragtbreve, hvori der henvises til fragtbrevene vedrørende den tidligere transport med T2-påtegning til angivelse af intern fællesskabsforsendelse på grundlag af en erklæring (der ikke er nærmere underbygget, idet det er lagt til grund, at blad nr. 3 af de nævnte fragtbreve er bortkommet) om, at de tidligere benyttede fragtbreve ikke indeholdt påtegninger og således ej heller en T1-påtegning, uden hvilken det skal lægges til grund, at der er tale ikke om en ekstern men om en intern fællesskabsforsendelse, altså en forsendelse af varer, der ikke hidrører fra lande uden for Fællesskabet?

3) Påviler det, såfremt varerne hidrører fra et land uden for Fællesskabet (i det foreliggende tilfælde Australien) og er midlertidigt indført, dvs. uden erlæggelse af nogen toldskyld overhovedet, til Belgien, der er medlem af Fællesskabet, i hvilket den omhandlede transport påbegyndtes, det land (og de erhvervsdrivende i det land), hvorfra forsendelsen på grundlag af dokumenterne vedrørende intern fællesskabsforsendelse skete (Belgien) eller det land, hvorfra varerne blev videresendt (Schweiz) og ikke det land, hvortil varerne på grundlag af formelt forskriftsmæssige dokumenter er endelig indført (Italien), at foretage det til toldberigtigelsen af transporten fornødne?

4) Følger det af bestemmelsen i artikel 36 i Rådets forordning (EØF) nr. 542/69, hvorefter forfalden told og andre afgifter, såfremt det konstateres, at der i forbindelse med en fællesskabsforsendelse er begået overtrædelser eller uregelmæssigheder i en bestemt medlemsstat, inddrives af denne medlemsstat, at der i det foreliggende tilfælde hos

vedkommende erhvervsdrivende skal ske inddrivelse af landbrugsafgifterne ved den stat, hvorfra videreforsendelse skete, også selv om den overtrædelse, der er begået, er konstateret i Italien?«

10 Den nationale ret har lagt til grund, at fragtbrevenes blad nr. 3 var bortkommet. Under forhandlingerne for Domstolen har Claudio Fioravanti imidlertid fremlagt fotografiske kopier af visse dokumenter, der ifølge denne er de pågældende fragtbreves blad nr. 3, og som bærer T2-påtegning. Godtgøres det, at de nævnte dokumenter er de i Belgien udstedte fragtbreve, må det heraf kunne sluttes, at fragtbrevene ikke bar nogen T1-påtegning, og at varerne følgelig forsendtes som intern fællesskabsforsendelse. Det tilkommer den nationale ret at undersøge, hvorvidt dette helt eller delvis var tilfældet for de pågældende varers vedkommende.

11 Efter forordning nr. 542/69 forsendes varer, der ikke opfylder betingelserne i artikel 9 og 10 i traktaten, efter proceduren for ekstern fællesskabsforsendelse. Varer, der opfylder betingelserne i artikel 9 og 10 i traktaten, forsendes efter proceduren for intern fællesskabsforsendelse. Bestemmelserne er blevet ændret ved senere forordninger, herunder for så vidt angår transport med jernbane ved Kommissionens forordning nr. 304/71 af 11. februar 1971 (EFT 1971 I, s. 59).

12 Varer, der skal transporteres i henhold til proceduren for ekstern fællesskabsforsendelse, skal angives til forsendelse i en T1-angivelse. Varer, der skal transporteres i henhold til proceduren for intern fællesskabsforsendelse, skal angives til forsendelse i en T2-angivelse. Angivelsesblanketterne er fremstillet i sæt, der mindst består af følgende eksemplarer:

a) eksemplar til afgangstoldstedet, blad nr. 1;

b) eksemplar til bestemmelsestoldstedet, blad nr. 2;

c) retureksemplaret, blad nr. 3;

d) eksemplar til statistisk brug, blad nr. 4.

Hvert blad skal bære en T1-påtegning, når der er tale om en ekstern fællesskabsforsendelse, og en T2-påtegning, når der er tale om en intern fællesskabsforsendelse. For varer, der forsendes med jernbane, benævnes ledsagedokumentet »fragtbrev efter CIM«.

Første spørgsmål vedrørende aftalen og begrebet fællesskabsforsendelse

13 Claudio Fioravanti, regeringen for Den italienske Republik samt Kommissionen, der har indgivet indlæg for Domstolen, er enige om, at det første spørgsmål skal besvares bekræftende.

14 Efter artikel 7, stk. 1, i forordning nr. 542/69 skal ordningen for fællesskabsforsendelse ikke anvendes på varetransport, der foretages i henhold til ordningen for den internationale jernbanetransport (TIF-konventionen), når en sådan transport er påbegyndt eller skal afsluttes uden for Fællesskabet. Ved anvendelsen af aftalen skal udtrykket »Fællesskab« i nævnte bestemmelse forstås som henvisende udelukkende til Det europæiske økonomiske Fællesskab (aftalens artikel 2, stk. 2). Efter aftalens artikel 1 skal bestemmelserne vedrørende fællesskabsforsendelser imidlertid anvendes på varer, som bevæger sig mellem to punkter inden for Fællesskabet gennem schweizisk område såvel sendt direkte med eller uden omladning i Schweiz, som videresendt fra Schweiz, i så tilfælde efter oplæggelse på frilager. Aftalens artikel 5 giver nærmere betingelser for udstedelsen af dokument T2 eller T2 L for varer, der videresendes fra Schweiz efter oplæg på frilager.

15 Det første spørgsmål bør herefter besvares således, at en forsendelse af varer fra Belgien til en bestemt modtager i frilageret La Praille, Genève (Schweiz), der videresender varen gennem toldvæsenet ved nævnte frilager til en ny modtager i Italien, skal anses som en fællesskabsforsendelse.

Andet spørgsmål vedrørende udstedelsen af T2-fragtbreve

16 Det andet spørgsmål går ud på, hvorvidt, og i givet fald under hvilke betingelser, det schweiziske toldvæsen kan udstede internationale fragtbreve efter CIM med T2-påtegning angivende en intern fællesskabsforsendelse. I den forbindelse bemærkes, at efter aftalens artikel 6 er de schweiziske toldsteder berettiget til at virke bl. a. som afgangstoldsteder, grænseovergangssteder samt bestemmelses- og garantitoldsteder. Med forbehold af visse nærmere angivne bestemmelser i aftalen kan et T2-dokument kun udstedes af et schweizisk afgangstoldsted mod forevisning af et T2-dokument udstedt i en medlemsstat. Medlemsstaternes afgangstoldsteder er berettiget til at udstede T1- eller T2-dokumenter, som er gyldige helt til det schweiziske bestemmelsestoldsted.

17 Det følger heraf, at når varer, der ledsages af T2-dokumenter udstedt i en medlemsstat, videresendes under de i aftalens artikel 5 omhandlede betingelser, er det schweiziske afgangstoldsted berettiget til at udstede T2-dokumenter ved forsendelsen til en medlemsstat. Som anført af Kommissionen i dennes skriftlige indlæg følger det af den sammenhæng, hvori artikel 7 i forordning nr. 304/71 findes, at et internationalt fragtbrev udstedt i en medlemsstat gælder som transportdokument vedrørende en intern fællesskabsforsendelse, medmindre afgangstoldstedet i rubrik 25 har påtegnet fragtbrevet T1. På grundlag af et internationalt fragtbrev udstedt i en medlemsstat, som ikke er påtegnet T1 og som således gælder som dokument vedrørende en intern fællesskabsforsendelse, skal de schweiziske myndigheder følgelig ved videreforsendelse efter den forenklede ordning for fællesskabsforsendelse af varer med jernbane udstede et nyt internationalt fragtbrev, der gælder som dokument vedrørende en intern fællesskabsforsendelse. I den forbindelse skal rubrik 25 i et sådant fragtbrev påtegnes T2. Derimod er de schweiziske myndigheder ikke berettiget til at udstede fragtbrev med T2-påtegning, såfremt fragtbrevets blad 3 mangler eller er påtegnet T1.

18 Det andet spørgsmål bør følgelig besvares således, at er varer afsendt fra en medlemsstat ledsaget af et fragtbrev påtegnet T2 af medlemsstatens afsendelsestoldsted, eller på hvilket rubrik 25 ikke er påtegnet T1, er det schweiziske

afgangstoldsted ved videresendelse til en medlemsstat berettiget til at udstede nyt fragtbrev, der i rubrik 25 er påtegnet T2. Mangler fragtbrevets blad 3 eller er dette påtegnet T1, er det schweiziske afgangstoldsted ikke berettiget til at udstede fragtbrev med T2-påtegning.

Tredje og fjerde spørgsmål vedrørende afgifternes inddrivelse

19 Artikel 36, stk. 1, i forordning nr. 542/69, der var gældende på det tidspunkt, de i tvisten omhandlede begivenheder fandt sted, bestemmer:

»1. Konstateres det, at der i forbindelse med en fællesskabsforsendelse er begået overtrædelser eller uregelmæssigheder i en bestemt medlemsstat, inddrives den således forfaldne told og andre afgifter af denne medlemsstat i henhold til den ved lov eller administrativt fastsatte bestemmelser, uden at der herved er taget stilling til spørgsmålet om strafforfølgning.«

Denne bestemmelse er i henhold til aftalen tillige anvendelig på Schweiz.

20 Claudio Fioravanti har gjort gældende, at ved varernes ankomst i Italien var de ledsaget af fragtbreve med T2-påtegning. Det italienske toldvæsen har således med rette toldberigtiget varen uden opkrævning af told og landbrugsafgifter, da ingen overtrædelse eller uregelmæssighed, som omhandlet i forordningen, er begået i Italien.

21 Kommissionen har gjort gældende, at artikel 36 i nævnte forordning ikke er anvendelig i nærværende sag. Efter Kommissionens opfattelse medfører indførslen i en medlemsstat af varer, der ikke er fællesskabsvarer, og som ikke er i fri omsætning i Fællesskabet, at told og andre afgifter i anledning af indførslen forfalder til betaling. Da dette er sket i Italien, skal told og afgifter opkræves dér. Den blotte påførsel af en T2-påtegning på fragtbreve, der ledsager varer, som ikke er fællesskabsvarer, medfører ikke, at told eller afgifter skal opkræves. Af nævnte grund er forordningens artikel 36 ikke anvendelig.

22 Heri kan der ikke gives Kommissionen medhold. Ordningen for intern fællesskabsforsendelse forudsætter nødvendigvis en bestemmelse, der regulerer det tilfælde, hvor forfalden told og andre afgifter ikke opkræves som følge af en uregelmæssighed i ordningens gennemførelse. Kommissionen har ikke over for Domstolen kunnet anføre hvilken told og hvilke afgifter, den pågældende artikel sigter til, og som forfalder i tilfælde af overtrædelse eller uregelmæssighed, såfremt der ikke er tale om told og afgifter i forbindelse med indførsel eller udførsel. Forordningens artikel 36 må følgelig angå en overtrædelse eller en uregelmæssighed, der er begået i forbindelse med en fællesskabsforsendelse, og som medfører, at told og andre afgifter, der burde være opkrævet, ikke er blevet det.

23 Tredje og fjerde spørgsmål bør følgelig besvares således, at er forfalden told og andre afgifter ikke blevet opkrævet på grund af en overtrædelse eller en uregelmæssighed begået i forbindelse med en fællesskabsforsendelse, skal sådan told og andre afgifter inddrives af den medlemsstat, i hvilken overtrædelsen eller uregelmæssigheden er begået, i overensstemmelse med de i denne stat ved lov eller administrativt fastsatte bestemmelser.

Sagens omkostninger

24 De udgifter, der er afholdt af regeringen for Den italienske Republik og af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, der har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (fjerde afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt den af Corte d'appello di Brescia ved kendelse af 20. april 1983, for ret:

1. **Forsendelse af varer fra Belgien til en bestemt modtager i frilageret La Praille, Genève (Schweiz), der videresender denne gennem told-**

væsenet ved nævnte frilager til en ny modtager i Italien, skal anses som en fællesskabsforsendelse.

2. Er varer afsendt fra en medlemsstat ledsaget af et fragtbrev påtegnet T2 af medlemsstatens afsendelsestoldsted, eller på hvilket rubrik 25 ikke er påtegnet T1, er det schweiziske afgangstoldsted ved videresendelse til en medlemsstat berettiget til at udstede nyt fragtbrev, der i rubrik 25 er påtegnet T2. Mangler fragtbrevets blad 3 eller er dette påtegnet T1, er det schweiziske afgangstoldsted ikke berettiget til at udstede fragtbrev med T2-påtegning.

3. Er forfalden told og andre afgifter ikke blevet opkrævet på grund af en overtrædelse eller en uregelmæssighed begået i forbindelse med en fællesskabsforsendelse, skal sådan told og andre afgifter inddrives af den medlemsstat, i hvilken overtrædelsen eller uregelmæssigheden er begået, i overensstemmelse med de i denne stat ved lov eller administrativt fastsatte bestemmelser.

Bosco Pescatore

O'Keeffe Koopmans Bahlmann

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 27. november 1984.

Justitssekretæren
efter bemyndigelse

D. Louterman
Fuldmægtig

G. Bosco
Formand for fjerde afdeling